

INNSTILLING

OM

BEHOVET FOR SIKKERHETSMESSIG
BESKYTTELSE AV OPPLYSNINGER OM LANDETS
KRAFTFORSYNING SAMT FORSLAG TIL REGELVERK
I DENNE FORBINDELSE

Fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Det Kgl. Olje- og energi-
departement 8. oktober 1980

Innstilling avgitt 8. juni 1982

Til Det Kgl. Olje- og energidepartement

Arbeidsgruppen som ble oppnevnt av Det Kgl. Olje- og energidepartement 8. oktober 1980 til å utrede behovet for sikkerhetsmessig beskyttelse av opplysninger om landets kraftforsyning og til å gi forslag til regelverk i denne forbindelse, tillater seg med dette å oversende sin innstilling.

Innstillingen er enstemmig.

Oslo, 8. juni 1982

Age Hjeltn-Hansen

Harald Vestad

Karsten Johan Warloe

Harald Solli

Rolf Lybeck

I N N H O L D S F O R T E G N E L S E

1.	ARBEIDSGRUPPENS OPPNEVNING, MANDAT OG ARBEIDSMÅTE M.V.	
1.1.	Oppnevning og mandat	s. 1
1.2.	Arbeidsmåte	s. 2
2.	SAMMENDRAG	s. 3
3.	MÅLSETTING FOR SIKKERHETSARBEIDET	
3.1.	Hovedmålsetting	s. 7
3.2.	Hva skal beskyttes	s. 7
3.3.	Diskresjonshensyn	s. 7
4.	GENERELL BESKRIVELSE AV SIKKERHETSTJENESTEN I DAG	
4.1.	Sikkerhetstjenestens generelle status innen kraftforsyningen	s. 8
4.2.	Sikkerhetsbestemmelsenes anvendelighet	s. 9
4.3.	Personellets motivering og medvirkning til hånd- hevelse av bestemmelsene	s.10
4.4.	Myndighetenes veiledningsplikt om sikkerhets- bestemmelsene, kontrollansvar og kontrollmuligheter	s.10
4.5.	Oppsummering	s.11
5.	GRUNNLEGGENDE MOMENTER FOR PLANLEGGING AV SIKKERHETSTJENESTEN	
5.1.	Generelle betraktninger	s.12
5.2.	Vurdering av truselen mot kraftforsyningen	s.12
5.3.	Etterretningstruselen	s.14
5.4.	Beskyttelsesbehov som følge av truselen	s.15
5.5.	Grunnleggende sikkerhetsbestemmelser	s.16
5.6.	Praktiske begrensninger i anvendelse av graderinger som følge av lovbestemt informasjonsplikt m.v.	s.17

5.7.	Vurdering av mulige behov for spesielle tiltak for å forebygge sabotasje, hærverk eller tyveri	s.18
5.8.	Oppsummering	s.19
6.	VURDERING AV GJELDENDE SIKKERHETSBESTEMMELSER OG BEHOVET FOR ENDRINGER	
6.1.	Generelle bestemmelser	s.21
6.2.	Besøkskategorier	s.22
6.3.	Utenlandske statsborgere	s.24
6.4.	Sikkerhetsbestemmelser	s.25
6.5.	Begrenset anbudsinnbydelse	s.27
6.6.	Graderingspraksis	s.27
6.7.	Uttalelser til pressen	s.28
6.8.	Frigivelse av opplysninger, herunder kart, foto og film etter ønske fra selskaper, leverandører, entreprenører m.v.	s.28
6.9.	Skjønssaker	s.29
6.10.	Særlige forhold i anleggsfasen	s.29
6.11.	Oppsummering	s.29
7.	VURDERING AV BEHOVET FOR BEGRENSNING AV ADGANGEN TIL Å FRIGI OPPLYSNINGER I FORBINDELSE MED KONSEJONSBEHANDLING M.V. OG DERAFFØLGENDE ENDRINGER I LOVER OG BESTEMMELSER	
7.1.	Lover	s.31
7.2.	Retningslinjer	s.32
7.3.	Annen offentliggjørelse av opplysninger	s.38
7.4.	Oppsummering	s.38
8.	FORSLAG TIL SIKKERHETSBESTEMMELSER FOR KRAFTFORSYNINGEN	
8.1.	Generelt	s.40
8.2.	Besøksrestriksjoner	s.40
8.3.	Kategori A	s.41
8.4.	Kategori B	s.42

8.5.	Fysisk sikring	s.43
8.6.	Sikring av opplysninger	s.44
8.7.	Begrenset anbudsinnbydelse	s.45
8.8.	Frigivelse av opplysninger	s.45
8.9.	Tvilstilfeller	s.46
9.	GJENNOMFØRING	
9.1.	Mandatets ramme	s.47
9.2.	Ansvarsforhold	s.47
9.3.	Organisasjonsforhold	s.48

ANVENDTE FORKORTELSER:

OED - Olje- og energidepartementet

NVE - Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen

KSF - Kraftforsyningens sivilforsvar

1. ARBEIDSGRUPPENS OPPNEVNING, MANDAT OG ARBEIDSMÅTE M.V.

1.1. Oppnevning og mandat.

Olje- og energidepartementet oppnevnte den 8. oktober 1980 en arbeidsgruppe til å vurdere någjeldende bestemmelser for sikkerheten innen kraftforsyningen. Arbeidsgruppen fikk følgende mandat:

- " 1. Utrede behovet for sikkerhetsmessig beskyttelse av opplysninger om landets kraftforsyning.
2. Vurdere gjeldende regelverk for sikkerhetsmessig beskyttelse av opplysninger om kraftforsyningen og de lover og bestemmelser som regulerer de opplysninger forvaltningsorganene er forpliktet til å gi, særlig i forbindelse med konsesjonsbehandling.
3. Utarbeide forslag til ajourførte og balanserte regler for sikkerhetsmessig beskyttelse av opplysninger om kraftforsyningen og til endringer i bestemmelsene for konsesjonsbehandling og eventuelle andre bestemmelser som sikkerhetsmessige hensyn måtte tilsi."

Arbeidsgruppen fikk denne sammensetning:

Kraftutbyggingssjef Harald Vestad, representant for
Norske elektrisitetsverkers forening

Fagsjef Åge Hjelm-Hansen, Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen/Vassdragsdirektoratet

Sjefingeniør Karsten Johan Warloe, Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen/Energidirektoratet

Førstekonsulent Rolf Lybeck, Kraftforsyningens sivilfor-
svar

Førstekonsulent Eva Eikvåg, Olje- og energidepartementet
(til 4. mai 1981).

Førstekonsulent Harald Solli, Olje- og energidepartementet (fra 4. mai 1981).

Fagsjef Åge Hjelm-Hansen ble valgt til formann og
førstekonsulent Rolf Lybeck har fungert som sekretær.

1.2. Arbeidsmåte

Arbeidsgruppen gjennomgikk først gjeldende sikkerhetsbestemmelser og en del korrespondanse om sikkerhetsmessige forhold. Deretter søkte gruppen å kartlegge det fremtidige behov for sikkerhetsmessig beskyttelse av opplysninger om landets kraftforsyning.

Gruppen har under dette arbeid hatt et fellesmøte med Norges vassdrags- og elektrisitetsvesens sikkerhetsgruppe. Formannen og/eller sekretæren har videre hatt samtaler med ledende personell i følgende institusjoner:

Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen, alle fire direktorater

Samkjøringen av kraftverkene i Norge

Elforsynings informasjonstjeneste

Oslo Lysverkers anlegg i Hallingdal og Aurland

Hedmark Energiverks anlegg, Osa

Entreprenørenes Landssammenslutning

Rådgivende ingeniørers forening

Vassdragsregulantenenes forening

I tillegg er det innhentet skriftlig uttalelse fra Forsvarets overkommando om vurderingen av truselen mot kraftforsyningen samt vurdering av behovet for gradering av flomberegninger.

Dessuten gjennomgikk gruppen lover og retningslinjer som pålegger kraftforsyningen å gi opplysninger for forskjellige formål.

Det har vært avholdt 27 møter.

2. SAMMENDRAG

Sikkerhetsarbeidet innen kraftforsyningen har som hovedmålsetting å bidra til å forebygge driftsforstyrrelser som skyldes tilsiktede handlinger forårsaket av representanter fra fiendtligsinnede land, terrororganisasjoner eller andre personer med variert motivering. Arbeidsgruppen har særlig behandlet beskyttelse av opplysninger som kan være til hjelp ved planlegging og gjennomføring av slike aksjoner.

Behovet for et sikkerhetsarbeid er akseptert blant personellet innen kraftforsyningen. Som følge av en manglende presisering av målsettingen har det hittil vært vanskelig å utgi regler som har kunnet sikre en konsekvent gjennomføring av sikkerhetstiltak på landsbasis. Dette forhold, sammen med tiltagende krav om større offentlighet i forvaltningen, kan i noen grad svekke personellets motivasjon for en aktiv innsats for sikkerhetsarbeidet.

Samfunnets avhengighet av elektrisk kraft innebærer en trusel mot kraftforsyningen i beredskaps- og krigssituasjoner. De elektriske overføringsanlegg er meget sårbare. Arbeidsgruppen mener at aksjoner mot kraftforsyningsanlegg som regel vil være rettet mot de deler som kan repareres i løpet av forholdsvis kort tid. Slike aksjoner må utføres ved hjelp av sabotører. Beskyttelse av viktigere opplysninger og benyttelse av fysiske stengsler er av stor betydning for å vanskeliggjøre planlegging og gjennomføring av slike aksjoner. Vanlige sikkerhetstiltak vil derimot ha liten virkning for beskyttelse av anlegg i dagen som angripes med moderne våpensystemer.

Innsamling av opplysninger som oversikt over landets hovednett, beredskapsorganisasjon og planer for ledelse av kraftforsyningen i krig samt detaljerte oversikter over viktige enkeltanlegg kan danne planleggingsgrunnlag for senere sabotasjeaksjoner.

Ukontrollert adgang til særlig sårbare deler av anleggene må forebygges ved avstengning. Benyttelse av fysiske stengsler bidrar også til å forebygge utilsiktede skader, hærverk og tyverier .

Gjeldende sikkerhetsbestemmelser er ikke bragt ajour etter innføringen av sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene (kgl.res. av 5. juni 1970), og etter at Lov av 19. juni 1970 (offentlighetsloven) og Lov av 10. februar 1967 (forvaltningsloven) er kommet til praktisk anvendelse i forvaltningen.

Sikkerhetsbestemmelsenes anvendelighet er videre diskutert i forbindelse med opplysninger som må gis i tilknytning til konsesjonsbehandling av vassdragsreguleringer og de synlige deler av elektriske overføringsanlegg.

Særlig i anleggsfasen er det nødvendig å frigi en rekke opplysninger av hensyn til kraftforsynings eget PR-behov og for entreprenørers og leverandørers presentasjoner av egne arbeider og produkter som et ledd i videre markedsføring.

Det er også behov for å forenkle reglene for besøksrestriksjoner og for anvendelse av utenlandsk arbeidskraft. Arbeidsgruppen foreslår at det skilles mellom to besøkskategorier: A. Lukkede anlegg, B. Anlegg med begrenset adgang.

Arbeidsgruppen har i kapittel 8 utarbeidet forslag til "Sikkerhetsbestemmelser for kraftforsyningen."

Man er klar over at sikkerhetsbestemmelsene lett kommer i et motsetningsforhold til de lover og bestemmelser som påbyr åpenhet overfor offentligheten. Det er derfor viktig med en løpende avveining av regelverket med sikte på hva som kan etterleves i praksis.

Arbeidsgruppen finner imidlertid ikke behov for å fore-
slå endringer i de lover som angår offentliggjørelse av
opplysninger om kraftforsyningen.

Når det gjelder forvaltnings- og offentlighetslovene har
disse unntaksbestemmelser som gir adgang til å holde
tilbake beskyttelsesverdige opplysninger fra offentlig-
heten. De lover som dekker konsesjonsbehandlingen er
gitt en generell utforming som i vesentlig grad over-
later til forvaltningsorganene å avgjøre hvilke detalj-
opplysninger som trenges i de forskjellige saker.

Dette medfører at gjeldende retningslinjer om konse-
sjonssøknaders innhold må vies oppmerksomhet. Arbeids-
gruppen mener at disse er bygget opp etter lovverkets
intensjoner, men antar samtidig at en del unødvendige
detaljopplysninger vil kunne holdes utenfor saksbehand-
lingen ved justering av enkelte punkter i retningslin-
jene.

Med hensyn til gjennomføringen av sikkerhetsarbeidet må
det legges vesentlig vekt på klare ansvarsforhold.
Organiseringen av sikkerhetsarbeidet bør inkluderes som
en del av den revurdering av organisasjonen av energi-
forsyningen som for tiden pågår. Gruppen finner ellers
grunn til å understreke at effektiviteten av sikkerhets-
arbeidet er avhengig av en styrket personelloppsetning.

Arbeidsgruppen foreslår følgende:

"Bestemmelser vedrørende adgang til å tillate besøk ved
kraftforsyningsanlegg og til å gi opplysning om slike
anlegg m.v.," gitt ved kronprinsregentens resolusjon av
5. januar 1970, utgår og erstattes av "Sikkerhetsbe-
stemmelser for kraftforsyningen" som foreslått i kapit-
tel 8.

Retningslinjer utgitt av Norges vassdrags- og elektrisitetssvesen om opplysninger i forbindelse med konsesjonsaker og andre kraftutbyggingssaker gjennomgås av utgi-
veren med sikte på å revidere punkter som kan føre til
at unødvendige detaljer blir medtatt i søknader.

Innstillingen er enstemmig.

3. MÅLSETTING FOR SIKKERHETSARBEIDET

3.1. Hovedmålsetting

Sikkerhetsarbeidet innen kraftforsyningen har som hovedmålsetting å bidra til å forebygge driftsforstyrrelser som skyldes tilsiktede handlinger forårsaket av representanter fra fiendtligsinnede land, terrororganisasjoner eller andre personer med variert motivering.

3.2. Hva skal beskyttes

Innenfor rammen av praktisk gjennomførbare regler tas det sikte på å beskytte:

- opplysninger som i vesentlig grad kan lette planlegging og effektiv gjennomføring av aksjoner mot kraftforsyningen,
- vitale deler av viktigere kraftforsyningsanlegg mot adgang for personer som med hensikt eller i vanvare kan forårsake ødeleggelser av betydning for driften, eller som forsøker å overta kontrollen over driftsenheter.

3.3. Diskresjonshensyn

Sikkerhetsarbeidet skal dessuten påvirke alt personell i kraftforsyningen til å vise diskresjon i sin omtale av opplysninger som kan føre til avdekking av sårbare sider ved kraftforsyningen eller dens beredskapsorganisasjon.

4. GENERELL BESKRIVELSE AV SIKKERHETSTJENESTEN I DAG

4.1. Sikkerhetstjenestens generelle status innen kraftforsyningen.

Som følge av det arbeidet som hittil har vært drevet er behovet for en sikkerhetstjeneste generelt sett anerkjent som nødvendig.

Sikkerhetstjenesten innen kraftforsyningen er definert som følger i "Bestemmelser og retningslinjer for Kraftforsyningens sivilforsvar", del 17:

"Med sikkerhetstjeneste menes alle tiltak som tar sikte på å hindre at uvedkommende skal kunne skaffe seg slike opplysninger om kraftforsyningen som en fiende kan ha nytte av i krig ved planlegging av angrep og ødeleggelser."

På dette grunnlag er det vanskelig å utforme bestemmelser som kan omsettes i en konsekvent gjennomføring av nødvendige tiltak. Hovedårsaken synes å være at målsettingen ikke har vært tilstrekkelig konkretisert.

Det må også tas i betraktning at samfunnet i dag legger stor vekt på åpenhet i forvaltningen. En rekke lover pålegger kraftforsyningen å gi opplysninger om forhold som mange finner sikkerhetsmessig betenkelige.

Disse momenter gjør sitt til at sikkerhetstjenesten i dag ikke kan gjennomføres med den fasthet som er nødvendig for å opparbeide allmenn forståelse for tjenesten.

Dette forhindrer ikke at en rekke institusjoner holder en sikkerhetsmessig standard som tilkjennegir forståelse for sikkerhetsspørsmålene. For de personer som viser ansvar for sikkerhetsspørsmålene virker det demoraliserende når det kan påvises at andre ledd innen kraftforsyningen ikke viser tilsvarende diskresjon overfor offentligheten.

4.2. Sikkerhetsbestemmelsenes anvendelighet

De gjeldende sikkerhetsbestemmelser for kraftforsyningen (kronprinsregentens res. av 5. juni 1970) er ikke bragt ajour etter utgivelsen av Sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene (kgl.res. av 17. mars 1972) som nå danner grunnlaget for en koordinert sikkerhetstjeneste innen statsforvaltningen.

Sikkerhetsbestemmelsene har dessuten to iøyenfallende svakheter. For det første er avsnitt VI gitt en såvidt generell utforming at det gis rom for individuelle tolkninger som i sin tur må føre til usikkerhet blant det personell som skal anvende bestemmelsene. For det annet utløser bestemmelsenes spesielle merking: "KUN TIL TJENESTLIG BRUK. MÅ IKKE OFFENTLIGGJØRES" ingen bestemte behandlingsregler og er i tillegg nærmest ukjent i totalforsvaret ellers.

Med hensyn til Sikkerhetsinstruksen med utfyllende bestemmelser dekker denne det beskyttelsesbehov som er knyttet til kraftforsyningens beredskapsoppgaver.

Opplysninger som angår de aller fleste andre saker må i regelen gis en omfattende spredning både innenfor kraftforsyningen og overfor myndigheter, institusjoner, konsulenter, entreprenører, leverandører m.v. Dette gjør at det ikke er mulig å bruke Sikkerhetsinstruksens bestemmelser til beskyttelse av slike opplysninger. Dette beskyttelsesbehov må derfor oppfanges av Beskyttelsesinstruksen som hittil har vært lite anvendt innen kraftforsyningen.

4.3. Personellet's motivering og medvirkning til håndhevelse av sikkerhetsbestemmelsene.

Det er neppe tvil om at personell som arbeider innen kraftforsyningen har forståelse for dens beredskapsmessige betydning og for behovet såvel for beskyttelse av viktige opplysninger som fysiske tiltak for de enkelte anlegg.

Den offentlige interesse for kraftforsyningen og de krav som stilles til informasjon om denne går imidlertid meget langt. Det er forståelig at personellet har vansker med å innse hvorledes det kan bygges opp et sikkerhetssystem for beskyttelse av de resterende opplysninger som rettferdiggjør de ulemper dette arbeid medfører. Personellet's motivering avhenger derfor i stadig sterkere grad av at det utvikles en troverdig argumentasjon for de sikkerhetstiltak som ønskes gjennomført.

Personellet's medvirkning til håndhevelse av bestemmelsene er varierende. Bestemmelser som omfatter konkrete fysiske sikkerhetstiltak håndheves på en langt mer tilfredsstillende måte enn de bestemmelser som tar sikte på sikring av opplysninger.

4.4. Myndighetenes veiledningsplikt om sikkerhetsbestemmelsene, kontrollansvar og kontrollmuligheter.

Myndighetenes veiledningsplikt oppfylles i dag ved distribusjon av bestemmelsene til berørte instanser og personer samt ved foredragsvirksomhet i forskjellige fora. Den generelle veiledningsplikt kan neppe oppfylles på annen måte fordi kraftforsyningen har en så bred kontaktflate til private firmaer og institusjoner utenfor statsforvaltningen.

Når det gjelder sikkerhetsgraderte opplysninger må derimot Sikkerhetsinstruksens § 13 og Utfyllende bestemmelser, pkt. 4 følges. Dette krever at alle sjefer skal

sørge for at underlagt personell kjenner bestemmelsene og har muligheter for og er villige til å gjennomføre disse før adgang til graderte opplysninger gis. Dette skal følges opp med kontroll med gjennomføringen (Utf. best. pkt. 94). Oppfølgingen på dette området krever direkte kontakt i stor utstrekning.

Myndighetenes muligheter til å gjennomføre gjeldende sikkerhetsbestemmelser er på grunn av personellsituasjonen sterkt begrenset. Verken OED, KSF eller NVE har i dag personell som kan arbeide med sikkerhetstjeneste på heltid. Under slike forhold må koordineringen av tjenesten tillegges større vekt.

4.5. Oppsummering

Behovet for en sikkerhetstjeneste er akseptert innen kraftforsyningen. På bakgrunn av den offentlighet denne samfunnssektor er omfattet med, er det delte meninger om sikkerhetstjenesten kan gjennomføres med positivt resultat, og hvorledes dette i tilfelle kan gjøres. En presisering av målsettingen og en konkretisering av bestemmelsene er nødvendig for å høyne personellets motivasjon og for å sikre en konsekvent gjennomføring.

5. GRUNNLEGGENDE MOMENTER FOR PLANLEGGING AV SIKKERHETS-TJENESTEN

5.1. Generelle betraktninger.

Kraftforsyningens betydning for et lands krigspotensial ble tydelig avdekket under den annen verdenskrig. I årene etter denne har industrisamfunnene stadig gjort seg mer avhengig av en pålitelig kraftforsyning. De problemer alvorlige avbrudd vil medføre, vil derfor i årene fremover langt overskygge dem man erfarte under tidligere kriger.

Med de effektive våpensystemer som finnes idag, kan man neppe, ved hjelp av sikkerhetsmessige tiltak, hindre ødeleggelser av anlegg i dagen ved regulære krigshandlinger. Arbeidsgruppen finner derfor at det primært må legges vekt på tiltak som kan hindre eller vanskeliggjøre sabotasjeaksjoner.

Det må tas i betraktning at overføringsanleggene er meget sårbare. En tilfredsstillende sikring mot ødeleggelser av f.eks. kraftledninger vil meget sjelden kunne oppnås.

5.2. Vurdering av truselen mot kraftforsyningen.

I utgangspunktet må en angriper som ønsker å utnytte okkupert landområde for eget formål i likhet med forsvarerne ha rimelig adgang til elektrisk kraft for at samfunnsmaskineriet skal fungere.

En fiendes behov for å oppnå en seier med minimum av tap og på kortest mulig tid må imidlertid ventes å ha gjennomslagskraft i kampfasen. Mer langsiktige hensyn til fremtidig kraftforsyning må antas å komme i bakgrunnen i en slik situasjon.

For de deler av landet som ikke måtte bli direkte berørt av kamphandlinger, ventes ikke aksjoner mot kraftforsyningen å ta sikte på totalødeleggelser som kan medføre helt uberegnelige reparasjonstider. Det er mer sannsynlig at totalforsvarets virksomhet vil bli søkt forstyrret gjennom planlagte anslag mot utvalgte deler av aktuelle anlegg.

Slike operasjoner må i første rekke ventes utført ved hjelp av spesialutdannede sabotasjegrupper. Truselen fra slike spesialavdelinger må antas å være øket gjennom de senere år.

Med hensyn til målvalg synes det rimelig å anta at også slike grupper vil prioritere overføringsanlegg fremfor de langt mer risikofylte angrep mot kraftstasjoner i fjell.

Av andre ledd innen kraftforsyningen må viktige driftsentraler ansees som utsatte mål.

Datastyrte driftsentraler vinner stadig mer innpass i kraftforsyningen. Det kan diskuteres om en kan basere seg på slike driftsentraler i beredskapssituasjoner. Sentralene er i første rekke beregnet på fredsbruk, men avhengigheten av sentralene må ventes å bli større også i beredskaps- og krigssituasjoner. Som en følge av automatisering oppstår et voksende problem med mangel på personell som er kvalifisert for manuell drift av de enkelte anlegg.

Gruppen finner å måtte minne om at maktovertakelse av kraftstasjon e.l. ved uvedkommende i visse tilfeller kan utnyttes for utpressingsformål.

Til slutt skal det nevnes at nødstrømsopplegg i forbindelse med alle vitale totalforsvarsfunksjoner samt viktige lagre av reservemateriell og reparasjonsutstyr vil kunne være sabotasjemål, tildels med høy prioritet.

5.3. Etterretningstruselen.

Som planleggingsgrunnlag for aksjoner vil en motstander ha behov for best mulig oversikt over hovednettet med viktige kraftanlegg, styrings- og sambandsmuligheter samt eksisterende samkjøringsopplegg og beredskapsorganisasjon. Opplysninger om fordelingsnett vil være av særlig betydning i den grad dette direkte berører krigsviktige installasjoner.

Den neste del av etterretningsbehovet er konsentrert om detaljopplysninger om enkelte anlegg og sårbare punkter i ledningsnettet. Disse etterretninger er ønskelige for vellykkede anslag mot nøkkelpunkter innen kraftforsyningen i det rette tidspunkt. For beregning av effektiviteten av slike aksjoner trenges også opplysninger om viktige reservedelslagre, tilgjengelig reparasjonsutstyr og personell samt nødstrømsarrangementer i tilknytning til utvalgte objekter.

Den nødvendige hovedoversikt over landets kraftforsyning kan med relativt beskjeden innsats hentes ut av åpne kilder. Oversikten er lett å vedlikeholde på grunn av den offentlige drøftelsesprosess som blir alle nye utbyggingsprosjekter til del. Arbeidet i marken kan følgelig langt på vei begrenses til kontroll av at utbyggingen skjer i samsvar med de offentlige planer og om eventuelle endringer i bestående nøkkelanlegg finner sted. Dette etterretningsarbeidet er lite risikofylt og jevnt over vanskelig å avdekke med den fåtallige bemanning som finnes på svært mange kraftforsyningsanlegg i dag.

Den del av etterretningsvirksomheten som tar sikte på detaljert kartlegging av sårbare punkter, adkomstveier til disse m.v., vil også i betydelig grad kunne dekkes gjennom åpne kilder.

Med de erfaringer man har fra andre land, er det imidlertid realistisk å regne med at det blir foretatt detaljrekognoseringer i fredstid som forberedelser til sabotasje mot viktigere anlegg.

Ved aksjoner mot mindre anlegg, kraftledninger, materiell og spesialkjøretøyer under krigsforhold vil det sjelden være behov for andre opplysninger enn slike som kan fremskaffes gjennom vanlig patruljevirkksomhet.

5.4. Beskyttelsesbehov som følge av truselen.

Med henblikk på beskyttelse av opplysninger har man vurdert følgende hovedgrupper:

- Beredskapssaker
- Generell oversikt over landets kraftforsyning
- Detaljopplysninger om enkelte anlegg.

Beredskapssaker av betydning må beskyttes både ut i fra kraftforsynings egeninteresse og av hensynet til kompromitteringsfaren for opplysninger som har tilknytning til totalforsvarets hovedplanverk. Alle slike saker må vurderes enkeltvis, også med sikte på å unngå overgrade-ring. Det må tas hensyn til at slike saker bare vil kunne behandles av en avgrenset personellgruppe, mens en del av tiltakene på lavere plan må iverksettes av personell som faller utenfor denne gruppe.

Opplysninger som gir generell oversikt over landets kraftforsyning er i utgangspunktet beskyttelsesverdige. Arbeidsgruppen er på sin side redd for at en motstander vil kunne få dekket sitt primærbehov gjennom de opplysninger som offentliggjøres for forskjellige formål. Det er således vanskelig å utforme beskyttelsesregler på dette området som vil kunne bli fullt forstått av dem reglene berører.

Detaljopplysninger om enkelte anlegg må beskyttes i mulig utstrekning for å vanskeliggjøre sabotasjeaksjoner i beredskaps- og krisesituasjoner, eller eventuelle aksjoner i fredstid gjennomført av grupper eller enkeltpersoner som av ulike motiver kunne tenkes å ville forårsake driftsforstyrrelser.

Behovet for opplysninger vil først og fremst være knyttet til prioriterte angrepspunkter med disses nøyaktige beliggenhet, gunstige angrepsmåter og sannsynlig virkning, ofte med antatt tid for reparasjoner. Derneft må det regnes med at atkomst- og fluktmuligheter samt eventuelt vakthold blir kartlagt nøye. Alle slike opplysninger må beskyttes dersom det ikke er åpenbart at disse lett kan samles inn fra allment tilgjengelige standplasser med minimal risiko. Det må regnes med at operasjoner mot elektriske anlegg bygger på ekspertbistand slik at problemet hovedsakelig vil bestå i å gjenfinne de aktuelle anleggsdeler som er planlagt satt ut av drift.

5.5. Grunnleggende sikkerhetsbestemmelser.

"Instruks for behandling av dokumenter som av sikkerhetsmessige grunner må beskyttes" (Sikkerhetsinstruksen) og "Instruks for behandling av dokumenter som trenger beskyttelse av andre grunner enn de som er nevnt i Sikkerhetsinstruksen" (Beskyttelsesinstruksen), fastsatt ved kgl.res. av 17. mars 1972, skal være gjeldende innen kraftforsyningen.

Når det gjelder Sikkerhetsinstruksen som primært anvendes på beredskapssaker, er det i tillegg utgitt utfyllende bestemmelser av Forsvarssjefen som gir nærmere anvisning om detaljkrav.

De fleste beskyttelsesverdige opplysninger om spesielle kraftforsyningssaker hører hjemme under Beskyttelsesinstruksen eller under særlige sikkerhetsbestemmelser for kraftforsyningen hvis regler må søkes tilpasset for å forebygge virksomhet som beskrevet i Lov om forsvarshemmeligheter av 18. august 1914 § 3, 2. ledd. Dette dekker innsamling av opplysninger " som kan antages at være til nytte for rikets fiende i krigstilfælde naar det efter omstændighetene ikke er grund til at anta, at handlingen er foretat i et berettiget øiemed."

5.6. Praktiske begrensninger i anvendelsen av graderinger som følge av lovbestemt informasjonsplikt m.v.

Samfunnet tilstreber i dag en større grad av åpenhet innen offentlig administrasjon. Grunnideen er at den enkelte innbygger skal holdes tilstrekkelig orientert om offentlige planer og tiltak og begrunnelsen for disse til å kunne ivareta sine interesser. Forvaltnings- og offentlighetsloven danner grunnlaget for forvaltningens ansvar på dette området, men alle gjeldende sikkerhetsbestemmelser advarer også mot unødvendig gradering eller overgradering. Det er ikke tillatt å anvende graderinger for å unndra opplysninger fra offentligheten med mindre det foreligger sikkerhetsmessige begrunnelser.

Arbeidsgruppen mener at sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene har gjennomslagskraft når det gjelder opplysninger om noe som er av betydning for rikets sikkerhet eller landets forsvar samt for forholdet til fremmede makter og internasjonale organisasjoner. Det samme gjelder opplysninger om tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drift- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår. Dette dekker den vesentligste del av alle beskyttelsesverdige opplysninger innen kraftforsyningen.

I grensesonen mellom de hensyn som er nevnt i foregående to avsnitt er det åpenbart at det vil oppstå divergerende oppfatninger om gjennomføringen. Ved denne avveining kan man bare komme til et akseptabelt resultat dersom man erkjenner at opplysninger må ha en viss tyngde og reell betydning før de søkes holdt utenfor offentlighet. Dersom man ikke kan føre en holdbar argumentasjon for dette, må lovgivernes hensikt tolkes slik at hensynet til offentligheten og partene skal veie tyngst. Det er heller ingen tvil om at dagens saksbehandlingsbestemmelser i konsesjonssaker er satt opp etter dette prinsipp.

Bortsett fra denne grenseoppgang kan man ikke se at den lovbestemte informasjonsplikt har noen begrensende virkning på anvendelse av graderinger.

Når det gjelder de øvrige unntaksbestemmelser i offentlighetsloven synes det mest praktisk at dokumenter med slike opplysninger ikke føres inn i graderingsbestemmelser, men bare merkes med "Ikke offentlig."

- 5.7. Vurdering av mulige behov for spesielle tiltak for å forebygge sabotasje, hærverk eller tyveri.

Kraftforsyningsanlegg er sårbare overfor aksjoner fra uvedkommende. Overføringsanlegg og driftsentraler kan utgjøre aktuelle mål for terrorister og sabotører både i fred og krig. Problemene forsterkes fordi bemanningen ved mange anlegg reduseres i takt med automatiseringen og fordi bevoktningsstyrker først vil være tilgjengelige ved krigsutbrudd. Det er også verdt å merke seg at det har forekommet en rekke forskjelligartede anslag mot kraftforsyningsanlegg i Sverige i de senere år. Man har følgelig ingen garanti for at slike anslag ikke vil kunne forekomme også i Norge.

Fra kraftforsyningens side kan slike trusler i praksis møtes med fysiske sikringstiltak som inngjerdinger, solide porter og dører til viktige anleggsdeler, godt låsutstyr og i visse tilfeller alarm- og overvåkings-systemer. Slike tiltak er effektive som supplement til vakter eller tilsynspersonell. Ved mange anlegg finnes det imidlertid intet vakthold, i alle fall ikke utenfor vanlig arbeidstid.

Tiltakene vil i noen grad redusere anslag fra mindre målbevisste inntrengere. Driftsforskriftene for høyspenningsanlegg stiller allerede strenge krav for å hindre adgang for uvedkommende. Erfaringen viser at regler som gjelder for avstengning og låsing ofte neglisjeres. Arbeidsgruppen mener derfor at man bør søke å heve ansvarsfølelsen på dette felt.

5.8. Oppsummering.

De deler av landets kraftforsyningsanlegg som ligger i dagen er meget sårbare. Samfunnets avhengighet av elektrisitet gjør det sannsynlig at en motstander oftest vil søke å oppnå ønskede avbrudd gjennom begrensede skader som kan repareres innen rimelig tid. Slike operasjoner må gjennomføres ved hjelp av sabotører. Dersom totalødeleggelse av anlegg skulle være et mål kan dette neppe forhindres ved hjelp av sikkerhetstiltak.

Innsamling av opplysninger vil ta sikte på å skaffe nødvendig oversikt over landets hovednett samt å tilveiebringe detaljerte oversikter over viktigere anlegg som planleggingsgrunnlag for sabotasjeaksjoner. En motstander vil også ha behov for etterretninger om kraftforsyningens beredskapsorganisasjon og dennes planer for ledelsen i krig.

Beskyttelse av viktige opplysninger av ovennevnte art skal primært skje i samsvar med "Sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene" (kgl.res. av 17. mars 1972). Egne bestemmelser for kraftforsyningen for å forebygge virksomhet som beskrevet i Lov av 18. august 1914 om forvars hemmeligheter må gis som et supplement. Forøvrig benyttes adgangen som offentlighetsloven gir til å erklære opplysninger m.v. for "ikke offentlig."

Sikkerhetsbestemmelsene vil lett komme i et motsetningsforhold til de lover og retningslinjer som påbyr stor åpenhet om offentlige saker i vårt samfunn. En grenseoppgang er nødvendig for å oppnå regler som kan etterleves i praksis.

Fysiske sikringstiltak må i tillegg planlegges slik at det oppnås størst mulig beskyttelse mot uhjemlet adgang for å forebygge tyverier og hærverk.

6. VURDERING AV GJELDENDE SIKKERHETSBESTEMMELSER OG BEHOVET FOR ENDRINGER

6.1. Generelle bestemmelser.

Denne vurdering tar primært sikte på å belyse de bestemmelser som er gitt i Kronprinsregentens resolusjon av 5. juni 1970 i medhold av Lov av 25. juni 1948 om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen.

Sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene (kgl.res. av 17. mars 1972) og andre bestemmelser som er utledet av disse har gjennomslagskraft innen den samlede statsforvaltning. Arbeidsgruppen finner ikke grunnlag i mandatet for å foreslå endringer av disse bestemmelser. Man vil i enkelte tilfeller peke på praktisk anvendelse av disse saker som vedrører kraftforsyningen.

Loven om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen tar primært sikte på gjennomføring av byggetekniske tiltak som kan gjøre kraftforsyningen mest mulig motstandsdyktig mot ødeleggelse. Opplysninger om disse tiltak innarbeides hovedsakelig i tegninger, byggebeskrivelser o.l. Dette medfører at det er vanskelig å kontrollere spredningen av disse opplysninger.

De restriksjoner som er lagt på besøksvirksomheten ved kraftforsyningsanlegg har to formål. For det første reduseres mulighetene for å samle inn opplysninger og for det andre ønsker man å hindre at uvedkommende får adgang til anleggene for å derved redusere faren for sabotasje og mulige aksjoner fra ytterliggående grupper. Denne trusel må ansees så vesentlig i kritiske situasjoner at sikkerhetsbestemmelsene fortsatt må ta sikte på å møte denne med såvel fysiske tiltak som beskyttelse av opplysninger.

På den annen side vil ødeleggelse på annen måte av anlegg som er synlige fra luften, ikke kunne forhindres ved sikkerhetsmessige restriksjoner på spredning av opplysninger.

Sikkerhetsbestemmelsene må gi en klar avgrensning av hvilke anlegg som det tas sikte på å beskytte. Således har gruppen unntatt fra bestemmelsene kraftverk med generatoreffekt mindre enn 15.000 kVA og transformator- eller fordelingsstasjon med gjennomgangseffekt mindre enn 10.000 kVA. Disse grenser er i samsvar med Industridepartementets brev av 22. januar 1970 om praktisering av Lov av 25. juni 1948 om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen. Mange anlegg har en sikkerhetsmessig utsatt beliggenhet eller sårbar utforming. For slike anlegg er det vanskelig å vinne personellets forståelse for nytten av å legge restriksjoner på spredning av opplysninger. I enkelte tilfeller vil andre samfunnsmessige interesser kunne tilsi at f.eks. besøkstillatelse bør gis selv om en lukking kan forsvares fra et sikkerhetsmessig synspunkt. Den avveining som slike forhold nødvendiggjør, kan vanskelig utformes i bestemmelser, men må i praksis overlates sentrale myndigheter.

Gruppen har konstatert at det enkelte ganger er ønskelig å tilbakeholde opplysninger om kraftforsyningsanlegg utover dem som kan regelfestes. Det er derfor grunn til å medta et punkt som kan minne personellet om dets ansvar for å vise omtanke ved omtale av detaljer om anlegg.

6.2. Besøkskategorier.

De gjeldende besøksbestemmelser oppfattes i stor utstrekning som tungvinte.

Ankepunktene er konsentrert om gjeldende kategori-inndeling, kriteriene for kategori plassering av anlegg, samt avgjørelsesmyndighet for innvilgning av adgang.

Bestemmelsene er videre funnet for dårlig tilpasset forhold i forbindelse med skjønnsbehandling og forhold under anleggsfasen.

Det er ikke ønskelig å åpne kraftforsyningsanlegg for ukontrollert adgang. Vi har i dag driftforskrifter for høyspenningsanlegg som også medfører adgangsrestriksjoner. Disse utgjør verdifulle tiltak ved siden av de tiltak som gjennomføres av rent sikkerhetsmessige hensyn.

En smidig avvikling av besøksopplegg kombinert med ivaretagelse av sikkerhetsmessige hensyn taler for å opprettholde to besøkskategorier. En streng håndhevelse av gjeldende restriksjoner for anlegg i kategori A vil dekke det fremtidige behov. Kategori B må omfatte alle øvrige anlegg som må beskyttes ved hjelp av besøksrestriksjoner.

Den nåværende kategori C ansees overflødig. Dette medfører at beskyttelsesverdige anlegg i denne kategori bør medtas under B mens de øvrige ikke omfattes av besøksrestriksjoner av sikkerhetsmessige grunner.

Den skisserte løsning pålegger eierne av anleggene hovedansvaret for besøksavvikling i alle B-anlegg. Der til settes de i stand til å gjennomføre besøk som de selv finner ønskelige med et minimum av formelle krav og tidkrevende prosedyrer.

Misnøyen med gjeldende ordning går imidlertid i første rekke ut på usikkerheten om de kriterier som legges til grunn ved kategorifastsettelse og manglende revisjon av listene etter hvert som nye utbygginger endrer helhetsbildet. Arbeidsgruppen har vurdert en rekke kriterier. Få av disse kan gis generell gyldighet, ikke minst fordi andre samfunnsmessige hensyn krever dispensasjoner som vanskelig kan forenes med den konsekvente gjennomføring

som er ønskelig, for å fremme forståelse for det sikkerhetsmessige behov. Som et ledd i forenklingen av regelverket synes den beste løsning å være at man også her bygger på den klasseinndeling som nyttes som grunnlag for pålegg om tekniske sikringstiltak. Denne fastsettes av KSFN for det enkelte anlegg etter dettes betydning for totalforsvaret.

Besøksrestriksjoner av sikkerhetsmessige årsaker i anleggstiden begrenses til anleggssteder som kan avstenges fysisk eller bevoktes utenfor arbeidstiden.

Under vurdering av de unntak som man må akseptere, har arbeidsgruppen kommet til at hovedhensikten med besøksrestriksjonene må være å hindre en motstander i systematisk kartlegging av alle viktige anlegg i landet eller en landsdel. En omvisning innen det enkelte anlegg etter fastsatt besøksrute og under kontroll kan vanligvis gjennomføres uten særlige sikkerhetsmessige problemer.

6.3. Utenlandske statsborgere.

Internasjonal utveksling av arbeidstakere og personell under opplæring øker i omfang. Man kan vanligvis ikke legge hindringer i veien for generell anvendelse av borgere av nordiske land, utenlandske spesialister, norske statsborgere av utenlandsk opprinnelse eller utlendinger med familietilknytning til nordmenn.

Det kan derfor være grunn til å være mindre restriktiv når det gjelder anvendelse av utenlandske arbeidstakere og stipendiater i anlegg av kategori B. Anvendelse av utlendinger kan skje etter godkjennelse av KSF slik at søknader bare må fremmes til Olje- og energidepartementet i tvilstilfeller.

Kategori A-anlegg bør fortsatt være stengt for disse personellkategorier.

6.4. Sikkerhetsbestemmelser.

De gjeldende sikkerhetsbestemmelser blir oppfattet som noe utflytende i praksis. Flere av de detaljer som er angitt har liten publikumsinteresse.

Viktige opplysninger som må gjøres kjent gjennom konsesjonsbehandlingen eller kan observeres i marken fra steder hvor publikum har adgang, hører ikke hjemme i sikkerhetsbestemmelsene.

Forsøk på senere hemmelighold av slike opplysninger virker nedbrytende for forståelse for sikkerhetstjenesten.

Graderingsbehov ifølge sikkerhetsinstruksen vil særlig være knyttet til det beredskapsmessige kommandoapparat med sambandsopplegg samt til kraftforsyningsens virksomhet innen totalforsvaret.

Det ansees ikke mulig å sette opp en uttømmende liste over opplysningskategorier som må beskyttes etter andre bestemmelser. En forenkling av bestemmelsene i kronprinsregentens resolusjon av 5. juni 1970 ansees nødvendig. Særlig bør restriksjoner på opplysninger i tilknytning til vassdragsreguleringer og synlige deler av elektriske overføringsanlegg sløyfes. Dette skyldes de detaljerte opplysninger som etter gjeldende lover må spres i forbindelse med bl.a. konsesjonsbehandling. Disse deler av kraftforsyningsanleggene kan dessuten studeres i marken ved siden av at nye strandlinjer, linjeføring m.m. ikke kan unngås i fremtidig kartmaterie-
ell.

Opplysninger om alarmplasser som også skal tjene som tilfluktsrom, bør heller ikke belegges med restriksjoner.

Høyere graderinger etter sikkerhetsinstruksen innen selve kraftforsyningen har nesten bare vært benyttet på flomberegninger. (HEMMELIG). Dette spørsmål har vært drøftet spesielt fordi man har hatt pågang fra en del berørte kommuner, selskaper og lokalt politi for å få adgang til slike opplysninger bl.a. som planleggingsgrunnlag for redningstjeneste. Slike ønsker kan bare imøtekommes hvis graderingen oppheves. Det kan neppe forsvares ut fra kraftforsyningens egeninteresse å opprettholde gradering på denne art opplysninger som går på skadevirkninger nedenfor en dam. I helt spesielle tilfeller kan imidlertid Forsvarets interesser hjemle bruken av sikkerhetsinstruksen. For å få avklart dette mulige behov er spørsmålet forelagt Forsvarets overkommando som i brev av 7. januar 1982 anbefaler at flomberegninger for dammer hvor angrep utgjør en virkelig fare graderes under kategorien Konfidensielt. Øvrige beregninger graderes Begrenset.

Arbeidsgruppen mener på sin side at den førstnevnte kategori utløser en omfattende planlegging av redningstjeneste som umuliggjør gradering etter sikkerhetsinstruksen. Også for de øvrige dammer må flomdata kunne stilles til disposisjon for redningstjenesten. Dette gjør gradering av slike opplysninger uhensiktsmessig.

Gruppen foreslår derfor at flomberegninger ikke blir gradert i fremtiden, med mindre helt spesielle forhold skulle foreligge.

Detaljerte analyser av skadevirkninger ved leveringsstans samt viktige opplysninger om forhold vedrørende reservemateriell og reparasjonskapasitet vil ofte berøre forhold som nødvendiggjør gradering.

Enlinjeskjema for kraftforsyningsanlegg brukes for driftsformål i tegninger og kontrollromsutstyr, og ellers for planlegging og for tekniske beskrivelser i

forskjellig sammenheng. De brukes bl.a. som bilag til konsesjonssøknader og kreves for å vurdere om anlegget er nødvendig og riktig dimensjonert. Arbeidsgruppen finner det vanskelig å forlange gradering av enlinjeskjemaer, men vil presisere at unødvendig detaljering må unngås. Hvis det er nødvendig med detaljering, sammenstilling og samling av enlinjeskjemaer, må det vurderes om dette må unndras fra offentlighet.

6.5. Begrenset anbudsinnbydelse.

De industrisikkerhetsbestemmelser som foreligger i dag gjelder for Forsvaret og er ikke iverksatt for den sivile del av statsforvaltningen. Man mangler dessuten generell hjemmel for sikkerhetsundersøkelser av personell som gis oppdrag innen kraftforsyningen. En godkjennelse av firmaer vil følgelig ha begrenset sikkerhetsmessig verdi. I praksis går anbudene hovedsakelig til norske og vesteuropeiske firmaer som over år har vært engasjert i kraftutbygging.

Dersom nye firmaer viser interesse må disse gis individuell vurdering.

Ordningen med begrenset anbudsinnbydelse synes imidlertid ikke å ha medført problemer som tilsier at den bør avvikles.

6.6. Graderingspraksis.

Graderingen i de gjeldende sikkerhetsbestemmelser "KUN TIL TJENESTLIG BRUK. MÅ IKKE OFFENTLIGGJØRES" utløser ingen ensartet behandlingspraksis. Den bør utgå til fordel for de graderinger som er forutsatt i Sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene, kgl.res. av 17. mars 1972. I tillegg skal "IKKE OFFENTLIG" med henvisning til unntaksparagraf og -punkt benyttes når dette er hjemlet i Lov om offentlighet i forvaltningen.

6.7. Uttalelser til pressen.

Pressen vil i de fleste tilfeller ikke ha behov for andre opplysninger enn dem som har vært godkjent for offentliggjørelse under de forskjellige faser av utbyggingen. Besøksrutene for pressen må legges opp slik at fotografering kan tillates og at de observasjoner som gjøres kan beskrives. Spesielle detaljer som kan ha beredskapsmessig betydning, bør hvis mulig holdes utenom ruten. Som alternativ må pressen bli anmodet om ikke å beskrive slike detaljer.

Uttalelser til pressen bør bare gis av anleggets ledelse etter internt opptruckne retningslinjer. Disse bør også dekke regler for offentliggjørelse av fagartikler o.l. om beskyttelsesverdige emner som forfattes av ansatte.

6.8. Frigivelse av opplysninger, herunder kart, foto, film etter ønske fra entreprenører, leverandører m.v.

I prinsippet bør disse firmaer gis samme mulighet som pressen til å dekke sitt spesielle behov.

I reklameøyemed vil beskrivelse med foto og eventuelt film av egne produkter eller arbeider kunne aksepteres i de fleste tilfeller.

Anleggets eller selskapets ledelse må imidlertid kontrollere opptak o.l. for å hindre at andre detaljer som bør beskyttes, ikke kommer med i vanvare.

Ved mer omfattende filmopptak bør ledelsen kontrollere filmen før publisering tillates.

6.9. Skjønssaker.

Under skjønnsbehandling er det nødvendig å fremlegge alle opplysninger som kan ha betydning for utfallet av de enkelte saker. Opplysninger av beredskapsmessig betydning bør etter avtale mellom berørte parter ikke refereres eller omtales for uvedkommende.

6.10. Særlige forhold i anleggsfasen.

For å lette kontrollen innen et anleggsområde, kan det være hensiktsmessig å innføre restriksjoner på trafikk i området. Innsamling av opplysninger kan på den annen side ikke hindres siden man ikke har hjemmel til å gripe inn mot allmenn ferdsel i utmark. Egentlige sikkerhetstiltak kan derfor bare gjennomføres med resultat på de avgrensede arbeidssteder som kan avstenges eller bevoktes utenfor arbeidstiden. Fotoforbud fra oversiktspunkter innen anleggsområdet eller mot ubevoktede og ubemannede anleggssteder gir neppe noen reell sikkerhetsmessig gevinst. Fotoforbud kan derimot gjøre systematisk innsamling av opplysninger mindre fristende og gi hjemmel for pågripelse. Disse fordeler kan imidlertid knapt oppveie den negative virkning det kan ha på publikum å sette opp forbudsskilt ved anlegg uten åpenbare kontrollmuligheter.

Det må tas hensyn til at det ved store anlegg er et betydelig antall personer i lovlig virksomhet. Man mangler kjennskap til deres sikkerhetsmessige pålitelighet.

6.11. Oppsummering.

De sikkerhetsbestemmelser som er gitt i Kronprinsregentens resolusjon av 5. juni 1970 må justeres som følge av sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene (kgf.res. av 17. mars 1972). Bestemmelsene må også tilpasses bedre de lover og retningslinjer som regulerer offentlighet i forvaltningen.

Disse berører særlig opplysninger i tilknytning til vassdragsreguleringer og synlige deler av elektriske overføringsanlegg samt opplysninger som må frigis i forbindelse med anleggsfasen. Det er videre ønskelig å forenkle reglene for besøksrestriksjoner og anvendelse av utenlandske statsborgere.

Disse hensyn ligger til grunn for "Forslag til sikkerhetsbestemmelser for kraftforsyningen" som følger som kapittel 8. Disse foreslås utgitt som erstatning for de bestemmelser som er gitt i Kronprinsregentens resolusjon av 5. juni 1970.

7. VURDERING AV BEHOVET FOR BEGRENSNING AV ADGANGEN TIL Å FRIGI OPPLYSNINGER I FORBINDELSE MED KONSESJONSBEHANDLING M.V. OG DERAU FØLGENDE ENDRINGER I LOVER OG BESTEMMELSER

7.1. Lover.

De lover som har vært vurdert faller i to grupper. Den første omfatter lover med et generelt gyldighetsområde og den andre dekker konsesjonsbehandling i forbindelse med vassdragsregulering og bygging og drift av elektriske anlegg.

Første gruppe omfatter følgende:

- Lov av 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven)
- Lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Lov av 9. juni 1939 om avleveringsplikt av trykksaker til offentlige biblioteker.

Både offentlighets- og forvaltningslovene er retningsgivende for de opplysninger som samlet sett må tilflyte publikum i forbindelse med behandling av konsesjonssaker og eventuelle andre kraftutbyggingssaker.

Begge lover er av relativt sett nyere dato og er allerede revidert/under revisjon. Offentlighetslovens §§ 5 og 6 og forvaltningslovens § 19 gir adgang til å unnta fra offentlighet de opplysninger som må beskyttes av særlige grunner.

Loven om avleveringsplikt av trykksaker til offentlige biblioteker skulle ikke tilsi noen større grad av forsiktighet enn det som ellers må vises av aktsomhet ved omtale av graderte opplysninger. Det synes likevel riktig å peke på at slik lov forefinnes.

I neste gruppe har gruppen vurdert disse lover:

- Lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og fast eiendom m.v. (ervervsloven)
- Lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (reguleringsloven)
- Lov av 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene (vassdragsloven)
- Lov av 19. juni 1969 nr. 65-VII om bygging og drift av elektriske anlegg (elektrisitetsloven)
- Lov av 23. oktober 1959 om oreigning av fast eiendom (oreigningsloven).

Det er et felles trekk ved disse lovene at de er gitt i generelle formuleringer. De inneholder krav om fremsending av tilstrekkelig dokumentasjon som et nødvendig grunnlag for myndighetenes avgjørelser.

I dagens kompliserte samfunn er behovet for utfyllende og meget detaljerte retningslinjer som et supplement til lovene påtrengende. Arbeidsgruppen mener at en tilpasset utforming av retningslinjene er viktigere enn justering av lovtekstene for å redusere sannsynligheten for kompromittering av beskyttelsesverdige opplysninger.

Arbeidsgruppen finner ut fra foranstående vurdering ingen grunn til å foreslå forandringer i lovverket.

7.2. Retningslinjer.

Følgende retningslinjer er utgitt:

- Retningslinjer for søknader etter vassdragsreguleringsloven, utgitt av NVE/Vassdragsdirektoratet 1974
- Retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjons-søknader. (Elektriske anlegg), utgitt av NVE/Elektrisitetsdirektoratet 1975
- Retningslinjer for utarbeidelse av informasjon i forbindelse med vassdragsutbygging, utgitt av NVE/Vassdragsdirektoratet 1981.

Retningslinjene er utgitt som en utfylling av lovteksten for at søknader om konsesjon m.v. skal fylle det behov for informasjon som ansees nødvendig såvel for publikum som for de besluttende organer.

Informasjonskravet har imidlertid ført til en dokumentasjon som i omfang og detaljrikdom er bekymringsfull stor. Dette er det gitt uttrykk for i brev av 06.12.79 fra Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen til Olje- og energidepartementet hvor det bl.a. heter:

"NVE er enig med KSF om at någjeldende behandling av konsesjonssaker på kraftforsyningssektoren gir grunn til bekymring. Således er dokumentert informasjonsmengde økt betraktelig, og informasjonene får større spredning enn tidligere. Årsakene ligger dels i bedre kjennskap til de krav om offentlighet som lovgivningen hjemler. Hovedårsaken er imidlertid den økende offentlige og private interesse for de saker som må konsesjonsbehandles. Det er et stadig økende antall interessegrupper som har legitimt krav på opplysninger, og som nytter sin rett til å avgi uttalelse. På den måten svulmer dokumentmengden til bekymring for planleggere, saksbehandlere, utbyggingsinstansene - og for dem som står ansvarlig for sikkerheten."

Etter arbeidsgruppens mening er beskrivelsen dekkende. Av nevnte årsaker er det meget vanskelig å redusere omfanget av de opplysninger som blir krevet som grunnlag for vurdering.

Hovedproblemet ved utgivelse av retningslinjer er at disse lett vil kunne bli for uoversiktlige dersom man i detalj skal gi veiledning om hvilke opplysninger som av beredskapsmessige grunner må utelates.

Ved korrespondansen under saksbehandlingen er det realistisk å regne med at alle parter vil gjøre sitt ytterste for å trekke frem alle relevante detaljer til støtte for sine interesser.

Innen kraftforsyningen har man kunnet spore en reaksjon mot de omfattende adresselister for distribusjon av konsesjonsdokumenter. Forslag herfra går ut på å stryke en og annen adressat som overflødig. Gruppen kan ikke se at slike løsninger tjener større hensikt.

Dette fordi at dokumentene etter gjeldende lovbestemmelser utlegges til offentlig innsyn i de aktuelle kommuner og etter forutgående annonsering i pressen. Dette er ofte den eneste måten å nå alle rettighetshavere på og medfører selvsagt at hvem som helst kan få adgang til fremlagte dokumenter.

På nevnte bakgrunn er det naturlig å reise spørsmålet om ikke en fremmed etterretningstjeneste uten vanskelighet kan samle inn alle opplysninger av generell art den måtte ha behov for. Det er derfor vanskelig å finne forståelse for nødvendigheten av beskyttelse av spesielle detaljer slik at påleggene blir fulgt lojalt av alle.

Fra flere hold har det vært foreslått en to - eller flerdeling av opplysninger som distribueres. Hensikten skulle være at bare avgjørende myndighet skulle gis alle nødvendige opplysninger mens offentligheten bare skulle ha opplysninger med klar publikumsinteresse, fortrinnsvis slik at de enkelte grupper bare får den eller de deler som vedrører dem selv.

Arbeidsgruppen har ikke funnet noen praktisk måte å gjennomføre slike løsninger på. Hvis en slik ordning eventuelt ble kjent ville det raskt kunne utnyttas som påstand om at myndighetene tilbakeholder opplysninger for almenheten. Utnyttelse av slike påstander ville medføre en uheldig belastning for kraftutbyggingen fremover.

Arbeidsgruppen har gjennomgått de forskjellige retningslinjer for eventuelt å merke seg om det vil være grunnlag for noen endringer for at de enkelte punkter kan bli utformet under hensyn til sikkerhetstjenesten. Eventuelle detaljer må innarbeides under en ajourføring av retningslinjene.

Når det gjelder retningslinjer for søknader etter vassdragsreguleringsloven finner gruppen at regulering av vassdrag berører såvidt mange på en slik måte at spredning av de fleste opplysninger er nødvendig. Synlige endringer i terrenget må inntegnes på kart. Derved fremkommer opplysninger som gjør det mulig å beregne reguleringsmagasiners innhold for dem som måtte ha interesse for det. Opplysningene må også kunne gjøres til gjenstand for databehandling.

Det forekommer at enkelte konsesjonssøkere går ut over rammen for det som er nødvendig for søknadens behandling. Dette gjøres fordi søkerne ønsker å ha et samlet opplysningsverk som grunnlag for sitt senere bruk. Denne tendens er uheldig og må motarbeides.

Når det gjelder tegninger, har søkerne en tendens til å detaljere i større grad enn påkrevet for formålet. Retningslinjene bør utformes slik at det ikke frister søkerne til overdrivelse i denne retning. Således må det være tilstrekkelig at kraftstasjon, reguleringsanlegg og andre anleggsdeler kun inntegnes skjematisk på innsendte planer.

Gruppen mener at det må legges vekt på beskyttelse av opplysninger om tekniske løsninger i forbindelse med inntak og tappeløp. Stipling av omløpstunneler må på den annen side aksepteres.

Med hensyn til retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader for elektriske anlegg gjelder i utgangspunktet de samme generelle betraktninger som for vassdragsreguleringer.

I det foran omtalte brev av 06.12.79 til Olje- og energidepartementet uttaler Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen følgende:

"Retningslinjer for konsesjons- og ekspropriasjonssøknader er gitt både ut fra lovenes krav og gjeldende praksis, og ut fra fremsatte ønsker og krav fra berørte parter og institusjoner. Det kan for en del av de opplysninger som bes gitt, tenkes å bli et motsetningsforhold mellom hva som er ønskelig ut fra et søknadsbehandlings-synspunkt og ut fra et sikkerhetsmessig synspunkt. Blant annet pekes på følgende:

- a) Opplysninger om det elektriske anleggs kapasitet (jfr. pkt. 1.12)
- b) Opplysninger om behovet for anlegget (jfr. pkt. 1.21)
- c) Kravet til kartbilag, hvor også eksisterende og eventuelle fremtidige anlegg tas med (jfr. pkt. 1.81)
- d) Kravet til tegninger som viser anleggets utførelse. (Ytre utforming), (jfr. pkt. 1.82)".

(Punktene ovenfor henviser til retningslinjene).

Gruppen vil i samme forbindelse bemerke at den finner det vanskelig å gi anvisninger på hvordan gjeldende pålegg i henhold til lovverket kan etterkommes uten at dette går ut over de sikkerhetsmessige interesser.

Med de lempninger i restriksjoner som gruppen har foreslått i kapittel 6.4. med hensyn til opplysninger som kan medtas på kart o.l. er imidlertid ikke ovennevnte motsetningsforhold til stede i samme grad som før.

Med de motstridende interesser som fremtidige utbyggingssaker må antas å bli berørt av, må det forventes et press utenfra for frigivelse av detaljer. Fremtidige retningslinjer må derfor ta sikte på å medvirke til at slike detaljer utelates når sikkerhetsmessige interesser gjør dette nødvendig.

Av ny dato er det utgitt retningslinjer for utarbeidelse av informasjon i forbindelse med vassdragsutbygging (29. september 1981). Behovet for slike opplysninger er klart tilstede og informasjonsbrosjyrene er ikke forutsatt å inneholde mer enn de opplysninger som vil bli gitt i mer detaljert form i forbindelse med selve konsekssjonsbehandlingen.

Arbeidsgruppen vil tilslutt understreke at hovedproblemet med å kunne oppnå en konsekvent gjennomført beskyttelse av nærmere angitte opplysninger, er det store antall personer som vil være involvert.

NVE har i tidligere nevnte brev av 06.12.79 trukket frem dette forhold og har regnet opp følgende instanser som er med i saksbehandlingen:

- De enkelte søkere, store og små elektrisitetsverk og de større kraftutbyggere - inklusive Statskraftverkene
- Saksbehandlere i konsesjonssaker, d.v.s. NVE ved Elektrisitetsdirektoratet, Vassdragsdirektoratet og Hovedstyret
- Fylker og kommuner som får saken til uttalelse
- Organisasjoner og enkeltindivider som får, eller ber om å få, saker til uttalelse
- Departementer/Storting
- Diverse instanser i ekspropriasjons- og skjønnsforretninger.

Primært er det eierens/søkerens ansvar å sørge for at søknadene ikke inneholder opplysninger som av sikkerhetsmessige grunner må tilbakeholdes. Derneft må NVE påse at dette er gjort og eventuelt sørge for at uheldige detaljer blir fjernet før NVE sender søknadene ut for uttalelse.

Arbeidsgruppen innser imidlertid at dette kan bli vanskelig på grunn av det merarbeid en slik ordning vil kunne medføre for NVE.

7.3. Annen offentliggjørelse av opplysninger.

Gruppen kjenner ikke andre regelverk enn de forannevnte som påbyr eller anbefaler distribusjon av visse opplysninger som har relevans til sikkerhetsbestemmelsene.

En studie av årsrapporter, statistikker, fylkesplaner informasjonsbrosjyrer om selskaper og anlegg av forskjellige slag m.v. viser at disse ofte totalt sett gir langt flere opplysninger enn ønskelig sett fra en sikkerhetsmessig side.

Publikasjonene er hovedsakelig kommet i stand som følge av spesielle behov.

Offentlige pålegg om utarbeidelse av planer, statistikker og annet grunnlagsmaterieil for offentlige oppdrag må bygge på regler eller bestemmelser. Det vil imidlertid ligge utenfor arbeidsgruppens kompetanse å foreta noen avveining mellom nødvendige og overflødige detaljer i slikt samfunnsviktig materiale.

7.4. Oppsummering.

Arbeidsgruppen finner ikke behov for å foreslå endringer i de lover som medfører offentliggjørelse av opplysninger om kraftforsyningen.

Når det gjelder forvaltnings- og offentlighetslovene har disse unntaksbestemmelser som gir adgang til å holde tilbake beskyttelsesverdige opplysninger fra offentligheten. De lover som dekker konsesjonsbehandlingen er gitt en generell utforming som i vesentlig grad overlater til forvaltningsorganene å avgjøre hvilke detaljopplysninger som trenges i de forskjellige saker.

Dette medfører at de tidligere nevnte retningslinjer må vies oppmerksomhet.

Arbeidsgruppen mener at disse er bygget opp etter lovverkets intensjoner, men antar samtidig at en del unødvendige detaljopplysninger vil kunne holdes utenfor saksbehandlingen ved justering av enkelte punkter i retningslinjene.

Arbeidsgruppen vil anbefale at de myndigheter som er ansvarlig for utgivelsen av de respektive retningslinjer går igjennom disse med henblikk på å fjerne eller endre punkter som kan påvirke søkere til å innarbeide unødvendige opplysninger i sin dokumentasjon.

8. FORSLAG TIL SIKKERHETSBESTEMMELSER FOR KRAFTFORSYNINGEN

8.1. GENERELT

- 8.1.1 Sikkerhetsbestemmelsen har til hensikt å beskytte opplysninger om kraftforsyningsanlegg med sikte på å vanskeliggjøre sabotasje eller skade ved krigshandlinger.

Bestemmelsene er gitt i medhold av lov av 25. juni 1948 om forsvarsmessig sikring av kraftforsyningen.

- 8.1.2 Med kraftforsyningsanlegg forstås i denne forbindelse kraftverk med dammer eller andre reguleringsanlegg, overføringsanlegg med transformator- og koblingsanlegg, samkjørings- og driftsentraler. Kraftverk med en generatoreffekt på mindre enn 15.000 kVA og transformator- eller fordelingsstasjoner med gjennomgangseffekt mindre enn 10.000 kVA inkluderes bare når særlige omstendigheter tilsier dette.

- 8.1.3 Olje- og energidepartementet (OED) er ansvarlig for gjennomføringen av bestemmelsene, men kan delegerer myndighet til å treffe avgjørelse i rutinesaker til Kraftforsyningens sivilforsvar (KSF) og/eller Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen (NVE). Disse ledd er ansvarlige for at bestemmelsene er kjent og gjennomført i offentlige og private institusjoner som behandler opplysninger om kraftforsyningen.

- 8.1.4 Alle ansatte innen kraftforsyningen plikter å ta hensyn til anleggenes beredskapsmessige sårbarhet og skal vise omtanke ved frigivelse av alle opplysninger om denne.

8.2. BESØKSRESTRIKSJONER

- 8.2.1 Det er innført besøksrestriksjoner med henblikk på å vanskeliggjøre kartlegging av landets samlede kraftforsyning. Restriksjonene bygger på den klasseinndeling

som KSFN fastsetter for de enkelte anlegg etter deres betydning for totalforsvaret som følger:

- 8.2.2 Kategori A: omfatter kraft- og transformatorstasjoner som er plassert i klasse I. Disse er i kraft av sin størrelse eller lokalisering av vesentlig betydning for landets militære og sivile beredskap. Dersom slike anlegg settes ut av drift vil dette medføre alvorlige konsekvenser for denne beredskap.

Dersom andre offentlige hensyn tilsier at besøksvirksomhet må aksepteres, kan det gjøres unntak etter godkjenning fra OED.

- 8.2.3 Kategori B: omfatter kraft- og transformatorstasjoner i klasse II. Disse er av vesentlig betydning for forsyning av viktige områder eller enkeltforbrukere i beredskapsmessig sammenheng. I disse områder kan kraftleveranser opprettholdes i en viss grad ved hjelp av andre anlegg eller tilførselsmuligheter.

8.3. KATEGORI A

- 8.3.1 Kategori A-anlegg er lukket for alle besøkende. Olje- og energidepartementet kan gi dispensasjon for norske og utenlandske besøkende når særlige grunner tilsier det.

Søknader om adgangstillatelse skal i tilfellet sendes gjennom eieren og KSF. Dersom tidsnød gjør det nødvendig å innhente telefoniske avgjørelser skal disse føres inn i egne protokoller både hos eieren og ved KSF.

- 8.3.2 Eierne har imidlertid fullmakt til å tillate adgang for:

- representanter for leverandører til deler av anlegget når det er nødvendig for utførelse av tjenestefunksjoner

- norske sakkyndige fra samarbeidende elektrisitetsverker når det ansees nødvendig
- representanter for anleggets ledelse og dets finansierings- og forsikringsselskaper
- representanter for offentlige myndigheter i tjenestlig oppdrag ved fremvisning av legitimasjon.

8.3.3 Anleggets eier skal sørge for at alle besøkende føres inn i egen besøksprotokoll og at de besøkende blir instruert om de hensyn som må tas i lukkede anlegg. Fotografering eller anvendelse av innsamlede opplysninger for offentliggjørelse tillates ikke hvis dette ikke er klarert gjennom KSF på forhånd.

8.4. KATEGORI B

8.4.1 For anlegg i kategori B kan besøkstillatelse gis enhver, utlendinger iberegnet, som følger en besøksrute fastsatt av eieren. Denne skal bare omfatte de deler av et anlegg som ansees å ha generell publikumsinteresse. Alle orienteringer som gis, skal bygge på opplysninger godkjent for offentliggjørelse. Representant for eieren leder omvisningene og er ansvarlig for at alle følger den fastsatte rute.

8.4.2 Ved omvisning av besøkende med faglige kvalifikasjoner og spesielle opplysningsbehov som studenter, inviterte delegasjoner o.l. har eieren bemyndigelse til å tilpasse orienteringene med nødvendig sikkerhetsmessig aktsomhet.

KSF skal konsulteres dersom eieren er i tvil om hvilke opplysninger som kan gis.

8.4.3 Fotografering skal bare finne sted med eierens tillatelse.

8.4.4 Ved kategori B-anlegg er studieopphold og praktikant-tjeneste tillatt. Utenlandsk arbeidskraft kan benyttes. For statsborgere fra land utenfor Norden skal det imidlertid fremmes søknad om tillatelse til OED gjennom KSF.

8.5. FYSISK SIKRING

8.5.1 Både anlegg i kategori A og B skal være sikret mot ukontrollert adgang for uvedkommende. De skal holdes fysisk avstengt i den tid av døgnet hvor det ikke er ansvarlig personell til stede som kontrollerer adgangen. Avstengningen må ikke kunne forseres uten å etterlate spor. Adgangsforbudet skal være kunngjort ved hjelp av lett synlig(e) skilt(er).

8.5.2 Anleggene skal videre være utstyrt med godkjente skilt med "Fotografering forbudt" med henvisning til Lov om forsvarshemmeligheter av 18. august 1914. Skiltene skal være oppsatt ved vanlige atkomstveier til anlegget. Skiltene anvendes ikke på dammer, avsidesliggende tverrslag og andre anleggssteder hvor forbudet ikke kan håndheves.

8.5.3 Alle tiltak av bygningsteknisk art som har til hovedformål å hindre uvedkommende adgang til et kraftforsyningsanlegg skal til enhver tid holdes i forsvarlig stand.

8.5.4 I anleggsfasen bør eieren etablere vakthold senest fra det tidspunkt installasjonsarbeidene påbegynnes. Dersom vaktholdet ikke foregår kontinuerlig må dette kombineres med fysisk avstengning.

8.5.5 Dersom adgangskontroll etableres, bør det innføres et system med adgangskort for alle faste adgangsberettigede og besøkskort for tilfeldige arbeidsutøvere, leverandører og besøkende. Dersom private kjøretøyer tillates, nyttet bør disse være utstyrt med synlige parkeringstillatelser.

8.6. SIKRING AV OPPLYSNINGER

8.6.1 Kgl.res. av 17. mars 1972, Sikkerhets- og beskyttelsesinstruksene, skal legges til grunn for behandling av alle graderte opplysninger. Sikkerhetsinstruksen med Forsvarssjefens utfyllende bestemmelser kommer primært til anvendelse i forbindelse med beredskapsarbeidet. For øvrige saker følges vanligvis beskyttelsesinstruksen. I tilfeller hvor graderingsbehov ikke er tilstede skal dokumenter merkes med "IKKE OFFENTLIG" med henvisning til unntaksparagraf og -punkt i Lov om offentlighet i forvaltningen når loven gir adgang til unntak.

8.6.2 Utstederen av et dokument, planer, tegninger m.v. er ansvarlig for valg av gradering eller unntak etter offentlighetsloven etter en nøye vurdering av innholdet. Det skal særlig legges vekt på en avveining mellom beskyttelsesbehovet og det spredningsbehov som i praksis foreligger for de aktuelle informasjonen. Overgraderinger må unngås.

8.6.3 Innen kraftforsyningen skal det spesielt legges restriksjoner på spredning av opplysninger på følgende felter:

- militære forsvarstiltak,
- anleggets beredskapsmessige betydning,
- tiltak i forbindelse med kommandoplasser, kraftforsyningsanlegg,
- sambandsopplegg for beredskapsformål,
- detaljerte skadevirkninger av leveringsstans ved uhell eller ødeleggelser,
- reservemateriell og reparasjonsmuligheter
- atkomstmuligheter utenom hovedinngang til anlegg,
- særlig sårbare anleggsdeler i reguleringsanlegg, kraftstasjoner, transformator- og koblingsanlegg,
- linjer- og transformator- og koblingsstasjoner som direkte eller indirekte røper beredskapsmessig viktige anlegg.

8.7. BEGRENSET ANBUDSINNBYDELSE

- 8.7.1 Ved bortsettelse av arbeid eller leveranser for kraftforsyningsanlegg skal det ikke gis fler opplysninger enn strengt nødvendig.

Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger kan påby nyttet begrenset anbudsinnbydelse. Hermed forstås skriftlig henvendelse til navngitte firmaer (personer) uten offentlig kunngjøring.

- 8.7.2 Den institusjon som har gitt påbudet skal godkjenne de firmaer (personer) som ønskes forespurt om arbeidet eller leveransen. Disse skal i anbudsinnbydelsen gjøres oppmerksom på at det dreier seg om et begrenset anbud og at eventuelle underleverandører må godkjennes.

8.8. FRIGIVELSE AV OPPLYSNINGER

- 8.8.1 Kraftforsyningen må gi en rekke opplysninger om sine anlegg og sin virksomhet:

- lovbestemte opplysninger om kraftutbygging til berørte parter i forbindelse med konsesjonsbehandling
- opplysninger om nødvendig planleggingsgrunnlag for instanser utenfor elektrisistetsforsyning som er avhengig av elektrisk kraft
- elektrisistetsforsyningens eget PR-behov
- utdannelsesinstitusjonenes behov for bakgrunnsstoff for undervisningsformål
- leverandørers og entreprenørers reklamebehov
- utarbeidelse av fagartikler o.l.
- uttalelser til massemedier.

- 8.8.2 Frigivelse av opplysninger må skje etter nøye vurdering av hvilke detaljer som må gis. Forøvrig gjelder i tillegg disse regler:

- 8.8.3 Entreprenører og leverandører m.v. har i sin markedsføring behov for å kunne referere til tidligere utførte arbeider og leveranser.

Dersom det ikke må tas særlige hensyn til spesielle anleggsdeler kan slike firmaer gis adgang til å fotografere samt beskrive egne produkter, spesialmaskiner i arbeid eller resultatet av egen arbeidsinnsats. Fotografering, eventuelt filmopptak, kan bare skje etter anvisning og under kontroll av anleggsledelsen. Beskrivelse av tekniske løsninger innen anlegget skal likeledes godkjennes av anleggsledelsen eller byggherren.

- 8.8.4 Vitenskapelige arbeider, faglige beskrivelser m.v. skal forelegges vedkommende institusjons ledelse før publisering dersom graderte opplysninger kan være omtalt. Denne skal igjen konsultere ansvarlig offentlig myndighet dersom det kan foreligge tvil, før tillatelse til offentliggjørelse gis.

- 8.8.5 Nødvendige uttalelser om emner nevnt under punkt 8.6.3 skal gis av en institusjons eller et selskaps ansvarlige ledelse. Generelle uttalelser til massemedia må bygge på opplysninger som er godkjent for offentliggjørelse.

8.9. TVILSTILFELLER

- 8.9.1 Alle tvilstilfeller som måtte oppstå i forbindelse med forståelsen av eller gjennomføringen av disse bestemmelser, skal tas opp gjennom KSF.

9. GJENNOMFØRING

9.1. Mandatets ramme.

Det går ikke fram av mandatet at arbeidsgruppen er forutsatt å skulle utrede gjennomføringen av sikkerhetsbestemmelsene i kraftforsyningen. Som et resultat av de undersøkelser som er foretatt finner man det likevel riktig å trekke fram et par forhold.

9.2. Ansvarsforhold.

Gruppen anser klare ansvarsforhold for å være av avgjørende betydning for en tilfredsstillende gjennomføring av sikkerhetsbestemmelsene. Dette er særlig viktig i tilfeller hvor flere statlige myndigheter spiller på de samme ledd utenfor offentlig forvaltning. For kraftforsyningens vedkommende gjelder dette større kraftselskaper, konsulentfirmaer, entreprenører og leverandører.

I samsvar med "Utfyllende bestemmelser til sikkerhetsinstruksen", pkt. 4, er ansvaret for gjennomføringen tillagt sjefen for enhver statsinstitusjon. Videre er sjefen for overordnet institusjon ansvarlig for at tjenesten er gjennomført ved underlagte ledd før disse blir tildelt graderte opplysninger. For personell utenfor statsforvaltningen krever Sikkerhetsinstruksen, § 13, i tillegg at det skal innhentes en erklæring om at relevante sikkerhetsbestemmelser er forstått og vil bli fulgt.

Det synes mest fornuftig å tilpasse en gjennomføring etter samme ansvarsprinsipp også når det gjelder beskyttelse av opplysninger som faller utenfor sikkerhetsinstruksen. Det forutsettes selvsagt at de formelle krav i alle tilfeller avpasses etter angjeldende beskyttelseskategori.

9.3. Organisasjonsforhold.

Arbeidsgruppen er kjent med at det for tiden arbeides med organisasjonsforholdene for kraftforsyningens sentrale ledd. Utformingen av en sikkerhetsorganisasjon bør derfor utstå til utfallet av dette arbeid foreligger i hovedtrekkene.

Rent generelt vil man imidlertid peke på at gjennomføringen av sikkerhetstjenesten på landsbasis medfører en tidkrevende instruksjons- og kontrollvirksomhet.

Gruppen mener at man i dag ikke disponerer tilstrekkelig personell innen kraftforsyningen til å følge opp de tiltak som trengs for å oppnå en effektiv sikkerhetstjeneste.